

УДК 657.1
JEL Classification: M10, M41, O10

DOI: 10.37332/2309-1533.2021.1-2.22

Скрипник С.В.,
д-р екон. наук, доцент,
кафедра обліку і оподаткування,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
Шепель І.В.,
канд. екон. наук, доцент,
кафедра обліку і оподаткування,
Херсонський державний аграрно-економічний університет,
Головчак Г.В.,
канд. екон. наук, доцент,
кафедра обліку і аудиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В ЄДИНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ ПІДПРИЄМСТВА

Skrypnyk S.V.,
dr.sc.(econ.), assoc. prof., department
of accounting and taxation,
Kherson State Agrarian and Economic University,
Shepel I.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., department
of accounting and taxation,
Kherson State Agrarian and Economic University,
Holovchak H.V.,
cand.sc.(econ.), assoc. prof., department
of accounting and auditing,
Ivan Franko Lviv National University

ACCOUNTING IN A SINGLE INFORMATION SPACE OF THE ENTERPRISE

Постановка проблеми. У світі з прискореними технологічними інноваціями, з легким доступом до інформаційно-комунікаційних технологій, ділові інформаційні системи є актуальними. Інформаційна система бухгалтерського обліку в організації відіграє важливу роль як інструмент постійного вдосконалення, що широко використовується як елемент, що дає конкурентну перевагу, необхідну для боротьби із дедалі агресивнішою конкуренцією.

У той же час, бухгалтерський облік є цінним інструментом для оцінки ефективності менеджменту у збиранні економічних фактів, що виробляються у процесі господарської діяльності, його дані постійно використовуються при прийнятті ділових рішень. У цьому контексті систематизована інформаційна система бухгалтерського обліку пропонує негайні результати з більшим потенціалом та швидкістю реагування, покращуючи ефективність управління. Крім того, з точки зору того, що прийняття рішень – це процес, в якому менеджер повинен визначитися з найкращим вибором, інформація про негайний доступ є важливою, оскільки полегшення результатів покращує результати.

Щоб забезпечити оптимальні умови в (економічних одиницях) суб'єкта господарювання, щоб усі суб'єкти господарювання приймали ефективні та відповідні рішення, обов'язково передбачається основна інформація, яка допомагає в цьому напрямку. Саме тому через свою особливу роль відрізняються відомості, надані бухгалтерією.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним питанням дослідження ролі та значення бухгалтерського обліку в єдиному інформаційному просторі підприємства присвячено низку напрацювань вітчизняних й зарубіжних вчених.

Бухгалтерський облік – це інформаційна система, яка виробляє звіти про економічну діяльність економічних одиниць (суб'єкта) для всіх зацікавлених сторін. Також бухгалтерський облік надає інформацію про економічне становище підрозділу та результати його роботи протягом певного

періоду часу. Ця інформація надходить у режимі реєстрації вчасно і правильним чином, всі економічні операції подані за фінансовими номерами, які можуть бути прочитані та використані користувачами. Отже, роль інформації в напрямку економічної системи дуже велика [1]. Усі, хто має справу з економічною одиницею (суб'єктом), зацікавлені у правильній та оновленій інформації для прийняття корисних економічних рішень.

Сучасне життя змінилося протягом останніх десятиліть завдяки легкому доступу до інформації, використанню комунікаційних технологій, наявності Інтернету, явищам, які змінили спосіб роботи, освіти, культуру, виробничі системи, серед іншого. Інформаційні системи є одними з найбільш актуальних елементів сучасного ділового середовища [2].

З плином часу бухгалтерський облік перейшов від ручного обліку до систематизації у багатьох випадках. Інформаційна система бухгалтерського обліку є сукупністю даних та процедур обробки бухгалтерського обліку, які генерують необхідну інформацію для користувачів для орієнтації на діяльність та підвищення ефективності підприємств.

Відповідно, зміни також охопили малі та середні підприємства (далі – МСП), факти за останні десятиліття свідчать про використання комп'ютерних систем бухгалтерського обліку [3]. Досягнення, що спостерігаються в технологіях комп'ютерних систем та систем зв'язку, значно впливають на підприємства так, що вони стають необхідними для ефективного адміністрування інформації [4]. Основним фактором діяльності будь-якого підприємства є використання технологічних інструментів, що підтримують операційну та стратегічну діяльність бізнесу [5]. Саме тому підприємства повинні покладатися на надійну базу даних, так, наприклад, використання системи інформаційних технологій дають змогу пришвидшити складання фінансової звітності удвічі, зберігаючи при цьому безпеку та надійність [6].

МСП використовують бухгалтерську інформаційну систему з метою генерування необхідної інформації для різних користувачів та надання переваг. Зміна використання стосується лише врахування інформації, що генерується системою, до процесів прийняття рішень на підприємстві, отже мова йде не лише про наявність систематизованої системи бухгалтерського обліку, а й про її використання для підтримки управлінських рішень, стратегічного управління вищого керівництва для досягнення успіху в бізнесі [7].

Б. А. Засадний [8] обґрунтував роль та значення бухгалтерського обліку в інформаційній системі управління підприємством як специфічної функції управління. На його думку, квінтесенцією організації та ведення бухгалтерського обліку є збір, генерування, обробка та надання інформації про діяльність підприємства. А роль бухгалтерського обліку як інформаційної системи полягає не лише у фіксації інформації у звітності про події, які мали місце в минулих звітних періодах, а передусім у допомозі та сприянні системі управління підприємством визначити поточну та стратегічну цілі діяльності та моделювати майбутні управлінські рішення.

Іншими словами, аналіз бухгалтерської інформації повинен дозволити оцінити ступінь, в якому фінансова інформаційна система підприємства фіксує її реальність, і дати їй можливість оцінити якість своєї інформації, ризик та зростання.

І. Я. Омецька [9] дослідила взаємозв'язок облікової інформації, яка формується в системі фінансового, управлінського обліку та обліку податкових розрахунків та визначила основні вимоги до такої інформації та критерії її поділу.

Є. Ковальчук, В. Панасюк [10] встановили, що вирішенню проблеми адаптації обліку до вимог економічної системи перешкоджає відсутність чіткої відповіді на питання: якого саме обліку (фінансового, управлінського, податкового, бухгалтерського, контролінгу тощо) вимагає сучасне підприємство.

Проте, не дивлячись на те, що питанням бухгалтерського обліку в єдиному інформаційному просторі підприємства присвячено низку досліджень закордонних та вітчизняних авторів, ця проблематика для МСП залишається відкритою.

Постановка завдання. Метою статті є вивчення бухгалтерського обліку як інформаційної системи підприємств для прийняття ефективних управлінських рішень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційна система бухгалтерського обліку побудована на теоретичних засадах бухгалтерської практики та бухгалтерського обліку, на використанні сучасної теорії інформаційних технологій та практики міждисциплінарних, бухгалтерських інформаційних систем як важливої складової інформаційних систем. Інформаційна система бухгалтерського обліку – це комп'ютерна прикладна програма, ціла концепція системного аналізу, проектування та побудови фінансового контролю бухгалтерського бізнесу для автоматичної обробки, надання фінансової інформації користувачам інформації, а також здатність сприяти фінансовому аналізу та прогнозуванню та відповідні управлінські рішення щодо надання корисної та своєчасної інформації про сучасні системи [11–13].

Прийняття рішень, за [14], є важливою складовою в управлінні підприємством, розвиток процесу прийняття рішень задуманий як головний його мозок та нервовий центр. Він визначає прийняття

рішень як процес, за допомогою якого прагнуть визначити природу потреби, проблеми чи можливості, згенерувати альтернативні рішення, оцінити їх і, нарешті, вибрати серед наявних альтернатив.

Бухгалтерський облік завжди був основним джерелом інформації для процесу прийняття рішень у підприємствах [15]. Так само бухгалтерський облік є інструментом контролю, він служить для формування фінансової звітності з метою прийняття рішень та визначення цінності [16]. Крім того, він спрямований на підготовку звітів, які дозволяють аналізувати та інтерпретувати, планувати, контролювати та приймати рішення щодо діяльності підприємства [17]. Крім того, бухгалтерська та фінансова інформація є універсальною мовою бізнесу та пропонує користувачу різні інструменти для прийняття найважливіших рішень. Це також допомагає приймати рішення, вказуючи, куди і як були витрачені гроші або взяті зобов'язання [18].

В умовах сьогодення переважною тенденцією є глобалізація бухгалтерського обліку, а бухгалтерська інформаційна система відіграє важливу роль у керівництві майбутнім розвитком бізнесу та базисом для прийняття рішень. Отже, використання інформації з бухгалтерської інформаційної системи сприяє кращому прийняттю рішень.

Наявність відповідної інформаційної системи бухгалтерського обліку є важливим й для МСП, яка використовується для формування бухгалтерської та фінансової звітності. Використання цих систем дозволяє супроводжувати процес прийняття рішень, а інформація використовується для оцінки альтернатив та прийняття рішень швидше та ефективніше. Бухгалтерська інформація повинна узгоджуватися з цілями, встановленими адміністрацією, щоб краще скористатися нею відповідно до потреб керівництва. Однією з найпоширеніших скарг підприємств є обсяг та складність різних регулятивних та адміністративних зобов'язань, яких мають дотримуватися підприємства.

МСП як суб'єкти господарювання мають неоднорідний склад. Кожна держава визначає у законодавстві характеристики підприємств, які належать до МСП. Так, наприклад, в Україні їх класифікують наступним чином (табл. 1). В ЄС до МСП відносять підприємства з кількістю працівників менше 250, річний оборот яких менше 50 млн. євро [19].

Таблиця 1

Класифікація підприємств малого бізнесу відповідно до принципів облікової політики

Класифікаційна ознака	Різновид	Примітки
1. За чисельністю працівників	<ul style="list-style-type: none"> Суб'єкти мікропідприємництва (середня чисельність працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 10 осіб) Суб'єкти малого підприємництва (середня чисельність працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб) 	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618
2. За обсягом реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	<ul style="list-style-type: none"> Річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 2 млн євро, визначену за середньорічним курсом НБУ Річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн євро, визначену за середньорічним курсом НБУ 	Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 р. № 4618
3. За системою оподаткування	<ul style="list-style-type: none"> Загальна Єдиний податок 	Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI
4. За формою організації обліку	<ul style="list-style-type: none"> Меморіально-ордерна Журнально-ордерна Спрощена Автоматизована 	
5. За формами фінансової звітності	<ul style="list-style-type: none"> Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми № 1-м, № 2-м) Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми № 1-мс, № 2-мс) 	П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва»

Джерело: [20]

МСП несуть непомірний регуляторний тягар, порівняно з великими підприємствами, оскільки малі підприємства часто не мають достатніх фінансових та людських ресурсів для найбільш ефективного управління своїми зобов'язаннями. Загалом, менеджери малого бізнесу повинні мати можливість самостійно управляти своїми рахунками. Однак вони можуть віддати перевагу передачі своїх бухгалтерських звітів із певних причин на аутсорсинг.

Багато МСП мають комп'ютеризовану або частково комп'ютеризовану систему бухгалтерського обліку і це позитивно пов'язано з частотою або доступністю управлінської інформації. Важливість бухгалтерського обліку як джерела інформації для власників та керівників МСП та їх різних

зацікавлених сторін очевидна. Для МСП, які часто не мають окремого обліку витрат чи управлінського обліку, фінансові звіти та записи можуть надавати певну інформацію для власників та менеджерів. Часто зазначається, що ділові рішення повинні бути підтверджені якісною фінансовою інформацією, яка повинна бути відповідною, зручною та доступною вчасно. Там, де це доречно, бухгалтерський облік повинен бути активним інструментом керування бізнесом та керуванням ним, замість того, щоб представляти черговий адміністративний тягар, який має тягнути МСП.

Важливо, щоб системи бухгалтерського обліку для МСП виконували такі функції, як надання важливої фінансової інформації для їх власників та менеджерів, щоб вони могли управляти своїм бізнесом у конкурентному середовищі та приймати обґрунтовані рішення для запобігання краху бізнесу та розширення бізнесу. Однак МСП та їх керівництво можуть мати особливі потреби та умови, тому системи бухгалтерського обліку повинні бути гнучкими, щоб не накладати непотрібних адміністративних навантажень.

Також МСП, можливо, доведеться дотримуватися багатьох різних нормативно-правових актів, вимог до інформації для статистичних цілей та Basel II тощо, залежно від юрисдикції, в якій вони працюють. Крім того, МСП можуть самі вирішити, які системи бухгалтерського обліку є такими, що найбільш підходять для конкретних обставин та ділового середовища, в якому вони працюють.

Кожному МСП потрібно вирішити, хто є основними користувачами та які їх потреби. Метою фінансової звітності є сприяння розвитку бізнесу шляхом надання корисної інформації користувачам. Тому фінансова звітність повинна бути складена з урахуванням потреб користувачів. Основними користувачами фінансової звітності МСП можуть бути:

- власники бізнесу / інвестори;
- менеджмент;
- уряд та його установи;
- банки та інші кредитори;
- клієнти / постачальники;
- співробітники;
- споживачі.

Найімовірнішими потребами цих користувачів можуть бути:

Власники бізнесу / інвестори:

- оцінити ефективність роботи підприємства;
- для оцінки ризику в бізнесі та інвестування чи продажу підприємства;
- визначити, чи можна розподіляти прибуток.

Менеджмент підприємства:

- оцінити ефективність роботи підприємства;
- для управління грошовим потоком, стягнення заборгованості з боржників тощо;
- з'ясувати можливі потреби у фінансуванні;
- використовувати фінансову інформацію для планування, прогнозування тощо;
- пропонувати власникам частину прибутку, яку потрібно зберегти та розподілити;
- запропонувати власнику зміни в асортименті продукції чи господарської діяльності.

Уряди та їх установи:

- податкові органи потребують інформації для оцінки оподаткування;
- статистика потребує інформації для статистичних цілей.

Банки та інші кредитори:

- для оцінки ризику в кредитних рішеннях;
- оцінити ефективність роботи підприємства.

Клієнти / постачальники:

- для оцінки вступу та / або продовження ділових відносин з підприємством.

Співробітники:

- оцінити, чи йти на роботу та / або продовжувати роботу на підприємстві.

На МСП можуть існувати різні види бухгалтерських систем, такі як зовнішній, внутрішній та податковий облік. Внутрішній облік, який також називають управлінським обліком, базується на процедурах внутрішнього бухгалтерського обліку підприємства та записаній бухгалтерській інформації. Внутрішній облік призначений для менеджерів в підприємствах, щоб забезпечити їм економічну основу для прийняття обґрунтованих ділових рішень, які б дозволили їм краще забезпечити свої функції управління та контролю. Наприклад, менеджери можуть захотіти мати можливість оцінити внесок або прибутковість різних товарів чи послуг, які вони постачають, порівнявши доходи та витрати, які вони створюють. На відміну від зовнішньої бухгалтерської інформації, внутрішній бухгалтерський облік, як правило, є конфіденційним і доступний лише керівництву.

У більшості випадків МСП взагалі не використовують внутрішній облік через їх розмір. Внутрішній облік зазвичай не регулюється національним законодавством. Однак, у деяких державах внутрішній облік є обов'язковим навіть для малих підприємств.

Зовнішній облік, який також називають фінансовим, пов'язаний з підготовкою фінансової звітності для тих, хто приймає рішення, таких як власники, постачальники, банки, уряди та їх установи, клієнти та інші зацікавлені сторони поза підприємством. При складанні зовнішнього обліку МСП можуть застосовувати Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку (GAAP). Так, наприклад, деякі держави-члени ЄС запровадили правила зовнішнього бухгалтерського обліку для МСП, тоді як інші не мають встановлених законодавчо правил бухгалтерського обліку і самі підприємства вирішують, які системи бухгалтерського обліку вони вважають відповідними для їх конкретних обставин та ділового середовища.

Податковий облік, як правило, базується на системі зовнішнього / фінансового обліку. Є відмінність між прибутком для цілей оподаткування та прибутком за рахунками. Податкові органи можуть вимагати коригувати прибуток. Деякі приклади коригувань, які досить часто зустрічаються між прибутком на рахунках та податковим прибутком:

- амортизаційні різниці;
- нарахування;
- витрати, які заборонені для цілей оподаткування;
- неоподатковуваний дохід.

Структура бухгалтерського обліку закладає концепції та принципи, які є основою для підготовки та подання зовнішньої фінансової звітності підприємства. Ці принципи можуть не обов'язково застосовуватися до всіх підприємств постійно, наприклад, через розмір підприємства або різні потреби користувачів. Тому кожному підприємству необхідно вирішити, які принципи він вважає найбільш важливими та застосовними до його конкретних обставин та ділового середовища.

Облікові операції підприємства потрібно реєструвати в бухгалтерських книгах. Якась форма запису буде важливою для всіх підприємств для повсякденного управління їх діяльністю та виконання неминучих державних зобов'язань (наприклад, оподаткування). Загальновідомо, що неадекватне ведення діловодства часто пов'язане з невдачами на малому бізнесі, навіть якщо це насправді не є безпосередньою причиною збою. Для ведення діловодства підприємство теж може використовувати різні методи.

Метою фінансової звітності є надання інформації про фінансовий стан підприємства, результати діяльності та зміни у його фінансовому становищі. Зазвичай фінансові звіти не можуть надавати всю відповідну інформацію для користувачів, оскільки звіти відображають історичні дані, а нефінансова інформація надається не завжди. Малі підприємства можуть використовувати спрощену фінансову звітність.

Для МСП особливо обтяжливо надавати фінансову інформацію багатьом різним користувачам / зацікавленим сторонам, отже, адміністративне спрощення надання фінансової інформації різним або однаковим органам влади для різних або тих самих цілей (наприклад, оподаткування, статистика, банки) слід застосовувати наскільки це можливо, що означає, що інформація повинна подаватися лише один раз, тобто за принципом «лише один раз». Тому рекомендується сприяти використанню порталів електронного уряду МСП.

Застосування принципу «лише один раз» у питаннях бухгалтерського обліку означає, що:

1. Протягом одного і того ж звітного періоду підприємства не повинні подавати одну і ту ж фінансову інформацію державі-члену або її різним органам більше одного разу.
2. Без шкоди для будь-якого необхідного оновлення, підприємства не зобов'язані надавати державі інформацію, яка вже отримана будь-яким іншим шляхом, і що деякі держави мають проекти з впровадження онлайн-фінансової звітності для МСП.

Оскільки великі та малі підприємства працюють по-різному, не можна застосовувати однакову систему обліку для всіх підприємств. Мале підприємство – це не просто менша версія великого підприємства. Враховуючи цю обставину, тут перелічено лише найважливіші бухгалтерські концепції та принципи як належну практику, яку МСП повинні враховувати, приймаючи рішення про відповідні системи бухгалтерського обліку.

МСП можуть застосовувати подвійне ведення бухгалтерського обліку, оскільки це пропонує набагато кращий контроль за правильним обліком операцій у порівнянні з системою ведення єдиного запису. Подвійне ведення також може підвищити якість бухгалтерської інформації.

МСП, зазвичай, використовують стандартизовані програмні пакети бухгалтерського обліку для зовнішнього та податкового обліку. Для сприяння прискоренню та професіоналізації переговорів про позики корисно домовитись про обов'язкові стандарти щодо форми та змісту інформації, що надається між організаціями МСП та банками. МСП та банки мають забезпечити прозорість щодо обсягу та якості інформації.

Системи бухгалтерського обліку, що існують для МСП, дуже відрізняються. Бувають випадки, коли вимоги до бухгалтерського обліку взагалі відсутні, і випадки, коли вимоги до бухгалтерського обліку відносно жорсткі для МСП. Однак на практиці всім МСП потрібно вести фінансову звітність, щоб зберегти фінансовий контроль над своїм бізнесом.

Варто відзначити, що є МСП, які працюють за простою бізнес-моделлю, проте для інших пропонуємо наступні теоретичні засади:

- ведення найважливіших фінансових записів, таких як книга продажу, книга покупок, книга квитанцій, чекова платіжна книга, книга дрібних кас, загальний журнал, іменна книга, книга боржників та книга кредиторів та система оплати праці. Це підвищує точність і надійність бухгалтерських операцій, які надалі здійснюють внесок у фінансову звітність для МСП;
- ведення подвійного бухгалтерського обліку, оскільки це забезпечує набагато кращий контроль за правильним записом транзакцій;
- використання спрощених форм фінансової звітності, тобто балансу та звіту про прибутки та збитки;
- регулярне складання прогнозованих звітів про рух грошових коштів;
- застосування бухгалтерського обліку за принципом нарахування, оскільки такий метод бухгалтерського обліку забезпечує більш точне та повне уявлення про фінансовий стан підприємства, результати діяльності та зміни його фінансового стану, ніж облік каси;
- застосування принципу відповідності, оскільки важливо, щоб доходи відповідали витратам, щоб забезпечити правдиве уявлення про фінансові результати підприємства;
- забезпечення точного та послідовного подання бухгалтерської інформації;
- використання стандартизованого плану рахунків, оскільки він усуває деякі перешкоди при зміні програмного пакету бухгалтерського обліку, а також тому, що полегшує введення таксономії для надання фінансової інформації;
- застосування принципу «лише один раз», що означає адміністративне спрощення надання фінансової інформації різним органам влади для різних або тих самих цілей (наприклад, оподаткування, статистика, банки).

Висновки з проведеного дослідження. Інформація є незамінним ресурсом для розвитку успішного та ефективного розвитку МСП. Інформація, яку передає бухгалтерія, дуже важлива для її користувачів, оскільки вона впливатиме на прийняття економічних рішень. Ця інформація повинна відповідати якісним характеристикам; вона повинна бути точною, дійсною та корисною, щоб користувачі могли довіряти її якості та справжності. Точна інформація відобразатиметься у достовірному фінансовому звіті МСП, що призведе до зміцнення його фінансового становища, своєчасно виявлятиме ризики та управлятиме ними та сприятиме залученню інвестицій.

Сфера бухгалтерського обліку МСП дуже широка, і тому не всі аспекти висвітлюються в цьому дослідженні. Воно фокусується лише на реальній ситуації щодо ролі бухгалтерської інформації у прийнятті економічних рішень МСП та рівня її використання користувачами, і немає більш обширних описів та аналізів стандартів бухгалтерського обліку, їх поточного рівня впровадження, практики бухгалтерського обліку тощо.

Отже, подальші дослідження будуть пов'язані із процесом гармонізації інформації, отриманої з бухгалтерського обліку, зі стандартними правилами, які повинні застосовуватися економічними одиницями при складанні фінансової звітності.

Література

1. Sotiraq Dhama Advanced Accounting. Tiranë, 2005. 112 p.
2. Almazan D., Medina J., Sánchez M. Los sistemas de información en el desempeño organizacional: Un marco de factores relevantes. *Revista investigación Administrativa*. 2015. № 115. URL: https://www.researchgate.net/profile/Monica_Sanchez_Limon/publication/297038361_Los_sistemas_de_informacion_en_el_desempeno_organizacional_Un_marco_de_factores_relevante/links/56dcbe5008aebabdb41428e9.pdf (дата звернення: 02.02.2021).
3. Medina J., Aguilar P. Administración y calidad de la información de los sistemas de información contable de las PYMES. *Journal Cuadernos de Administración. University From Valle*. 2013. Vol. 29. no. 49. Pp. 8-16.
4. Romero A. Contabilidad práctica para no contadores. Editorial Mc Graw Hill. México, 2013. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Contabilidad_pr%C3%A1ctica_para_no_contadore.html?id=tZ1onqEACAAJ&redir_esc=y (дата звернення: 02.02.2021).
5. Guerrero J. Normas Internacionales de Información Financiera-NIIF: responsabilidad de la alta gerencia: consideraciones básicas y experiencias en la adopción. University Externado of Colombia. 2015. URL: <https://publicaciones.uexternado.edu.co/hc-normas-internacionales-de-informacion-financiera-niif-responsabilidad-de-la-alta-gerencia-consideraciones-basicas-y-experiencias-en-la-adopcion-contabilidad.html> (дата звернення: 02.02.2021).
6. Rodríguez C. Estado de Situación Financiera de Apertura para NIIF PYMES. Que hacer y como hacerlo? Institute Colombian of Tax Studies. Medellín, 2015. Pp. 46-65.
7. Astudillo M. Consideraciones para la selección de sistemas de información contables y administrativos. *Revista Entramado. Universidad Libre*. 2008. № 8. Pp. 52-69.

8. Засадний Б. А. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. Вип. 17(1). С. 146-149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17%281%29_40 (дата звернення: 02.02.2021).
9. Омецінська І. Я. Бухгалтерський облік як інформаційна система для управління підприємством. *Глобальні та національні проблеми економіки* : електронне наук. фах. вид. 2015. Вип. 8. URL: http://library.wunu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv (дата звернення: 02.02.2021).
10. Ковальчук Є., Панасюк В. Бухгалтерський облік як інформаційна система управління. *Економічний аналіз*. 2010. Випуск 6. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/14929/1/Kovalchuk_Ye%2C_Panasiuk_V_Bukh_obl_yak_2010.pdf (дата звернення: 02.02.2021).
11. Hall J. Accounting information systems. Cengage Learning, 2012. 840 p.
12. Gow I. D., Ormazabal G., Taylor D. J. Correcting for cross-sectional and time-series dependence in accounting research. *The Accounting Review*. 2010. Vol. 85. no. 2. Pp. 483-512.
13. Masli A, Peters G. F., Richardson V. J. et al. Examining the potential benefits of internal control monitoring technology. *The Accounting Review*. 2010. Vol. 85. no. 3. Pp. 1001-1034.
14. Franklin E., Krieger M. Comportamiento Organizacional. Enfoque para América Latina. Editorial Pearson. Prentice Hall. México, 2011. 568 p.
15. Sinisterra G., Polanco L., Henao H. Contabilidad Sistema de información para las organizaciones. Editorial Mc Graw Hill. Bogotá, 2011. 350 p.
16. Polo B. Contabilidad de Costos en la Alta Gerencia. Group Editorial Nueva Legislación. Bogotá, 2017. 496 p.
17. Coral L., Gudiño E. Contabilidad Universitaria. Editorial Mc Graw Hill. Bogotá, 2014. 420 p.
18. Zapata P. Contabilidad general. Con Base en la NIIF. Editorial Mc Graw Hill. México, 2011. 556 p.
19. EUR-Lex. Access to European Union law. Commission recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium sized enterprises. *Official Journal of the European Union L124/36, 20.5.2003. Further information*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003H0361> (дата звернення: 02.02.2021).
20. Гоголь Т. Особливості облікової політики на підприємствах малого бізнесу. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2012. № 12. С. 13-19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2012_12_4 (дата звернення: 02.02.2021).

References

1. Sotiraq, Dharmo (2005), Advanced Accounting, Tiranë, Shqiperia, 112 p.
2. Almazan, D. Medina, J. & Sánchez, M. (2015), "Los sistemas de información en el desempeño organizacional: Un marco de factores relevantes", *Revista investigación Administrativa*, no. 115, available at: https://www.researchgate.net/profile/Monica_Sanchez_Limon/publication/297038361_Los_sistemas_de_informacion_en_el_desempeno_organizacional_Un_marco_de_factores_relevante/links/56dcbe5008aebabdb41428e9.pdf (access date February 02, 2021).
3. Medina, J. & Aguilar, P. (2013), "Administración y calidad de la información de los sistemas de información contable de las PYMES", *Journal Cuadernos de Administración. University From Valle*, Vol. 29, no. 49, pp. 8-16.
4. Romero, A. (2013), Contabilidad práctica para no contadores, Editorial Mc Graw Hill, México, available at: https://books.google.com.ua/books/about/Contabilidad_pr%C3%A1ctica_para_no_contadore.html?id=tZ1ongEACAAJ&redir_esc=y (access date February 02, 2021).
5. Guerrero, J. (2015), Normas Internacionales de Información Financiera-NIIF: responsabilidad de la alta gerencia: consideraciones básicas y experiencias en la adopción, University Externado of Colombia, South America, available at: <https://publicaciones.uexternado.edu.co/hc-normas-internacionales-de-informacion-financiera-niif-responsabilidad-de-la-alta-gerencia-consideraciones-basicas-y-experiencias-en-la-adopcion-contabilidad.html> (access date February 02, 2021).
6. Rodríguez, C. (2015), Estado de Situación Financiera de Apertura para NIIF PYMES. Que hacer y como hacerlo? Institute Colombian of Tax Studies, Medellín, South America, pp. 46-65.
7. Astudillo, M. (2008), "Consideraciones para la selección de sistemas de información contables y administrativos", *Revista Entramado. Universidad Libre*, no. 8, pp. 52-69.
8. Zasadnyi, B.A. (2016), "Accounting in the enterprise information management system", *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, Iss. 17(1), pp. 146-149, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_17%281%29_40 (access date February 02, 2021).
9. Ometsinska, I.Ya. (2015), "Accounting as an information system for enterprise management", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky* : elektronne nauk. fakh. vyd., Iss. 8, available at: http://library.wunu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv (access date February 02, 2021).
10. Kovalchuk, Ye. and Panasiuk, V. (2010), "Accounting as an information management system", *Ekonomichniyi analiz*, Issue 6, available at: http://dspace.wunu.edu.ua/jspui/bitstream/316497/14929/1/Kovalchuk_Ye%2C_Panasiuk_V_Bukh_obl_yak_2010.pdf (access date February 02, 2021).
11. Hall, J. (2012), Accounting information systems, Cengage Learning, USA, 840 p.

12. Gow, I., Ormazabal, G. and Taylor, D. (2010), Correcting for cross-sectional and time-series dependence in accounting research, *The Accounting Review*, Vol. 85, no. 2, pp. 483-512.
13. Masli, A., Peters, G. and Richardson, V. et al. (2010), "Examining the potential benefits of internal control monitoring technology", *The Accounting Review*, Vol. 85, no. 3, pp. 1001-1034.
14. Franklin, E. and Krieger, M. (2011), *Comportamiento Organizacional. Enfoque para América Latina*, Editorial Pearson, Prentice Hall, México, 568 p.
15. Sinisterra, G., Polanco, L. & Henao, H. (2011), *Contabilidad Sistema de información para las organizaciones*, Editorial Mc Graw Hill, Bogotá, Colombia, 350 p.
16. Polo, B. (2017), *Contabilidad de Costos en la Alta Gerencia*, Group Editorial Nueva Legislación, Bogotá, Colombia, 496 p.
17. Coral, L. & Gudiño, E. (2014), *Contabilidad Universitaria*, Editorial Mc Graw Hill, Bogotá, Colombia, 420 p.
18. Zapata, P. (2011), *Contabilidad general. Con Base en la NIIF*, Editorial Mc Graw Hill, México, 556 p.
19. EUR-Lex (2003), Access to European Union law. Commission recommendation of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium sized enterprises, *Official Journal of the European Union* L124/36, 20.5.2003. Further information, available at: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32003H0361> (access date February 02, 2021).
20. Hohol, T. (2012), "Features of accounting policies at small business enterprises", *Bukhholderskyi oblik i audyt*, no. 12, pp. 13-19, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/boau_2012_12_4 (access date February 02, 2021).